

ΚΕΡΚΥΤΡΑΪΚΟΝ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟΝ ΤΟΥ ΙΕ΄ ΑΙΩΝΟΣ

Τῆς Ἐνετοκρατουμένης Κερκύρας, ἣ τῶν Κορυφῶν, ὡς ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Ιε΄ αἰῶνα ἡ ἔρατεινὴ νῆσος, περιεσώθη σπουδαιότατον «ἀρραβωνικὸν καὶ γαμικὸν» ἔγγραφο ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Μονῆς Βατοπεδίου (Τετρ. Γ ἀριθ. 184) πολλὴν ἔχον τὴν ἀξίαν διὰ τε τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγίνοντο τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ ἐπίσημοι ἀρραβῶνες, καὶ τὰς λοιπὰς εἰδήσεις τὰς σχετιζομένας πρὸς αὐτούς. Κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου ὁ Μαστροδημήτριος Μούτουνας ἐκ τῆς νήσου τῶν Κορυφῶν καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αἰκατερίνη προτιθέμενοι ν' ἀρραβωνίσωσι τὴν κόρην αὐτῶν Στάμω μετὰ τοῦ συμπολίτου αὐτῶν Πέτρου ἐκάλεσαν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν τὸν βασιλικὸν τῶν Κορυφῶν Νοτάριον Ἥλιαν Καλούδην, καὶ ἐνώπιον τῶν γονέων τοῦ γαμβροῦ καὶ τοῦ ἱερέως Πέτρου Μελαχροينوῦ καὶ τῶν μαρτύρων Κερκυραίων Ἰωάννου Ἀβαράγου, Ἐπενεδίτου Μπιτερίμα, Γεωργίου Βεροιώτη, Γεωργίου Θεριανοῦ καὶ Νικολάου Κηπουροῦ συνετάχθη ἡ ἐπίσημος Νοταρικὴ πράξις ἐπικρωθεῖσα καταλλήλως ὑπὸ τῶν ἄνωθι ταρουσιασθέντων ἐπισήμων προσώπων. Ἐν τῇ πράξει ταύτῃ, ἣτις καλεῖται «ἀρραβωνικὸν καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα», ἡ κόρη τοῦ Μαστροδημητρίου Στάμω ὑπόσχεται ἐπισήμως ἐνώπιον πάντων ὅτι «ὀφείλει εἶσθαι νόμιμος συμβία τοῦ Πέτρου, καθὼς κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία καὶ ὁ Πέτρος ὡσαύτως ὑπόσχεται ὅτι «ὀφείλει εἶσθαι νόμιμος σύζυγος τῆς Στάμω ὡπως κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία». Ἡ οὕτωσι γενομένη αὕτη ὁμολογία ἐνώπιον τῶν γονέων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ τῶν προσκληθέντων μαρτύρων, ἂν δὲν εἶνε ἐνετικὸν ἔθιμον, ἀποτελεῖ σπουδαίαν πληροφορίαν περὶ τῆς τελέσεως τῶν ἀρραβῶνων κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Καὶ δὴ ἡ κατὰ τοὺς ἀρραβῶνας ἐπισήμως διδομένη ὑπὸ τῶν μελλονύμφων συγκατάθεσις ὅτι ἔσονται ἀλλήλων σύζυγοι, ὡς γίνεται σήμερον ἐν τῇ τελέσει τοῦ γάμου ἐν τῇ Καθολικῇ καὶ Προτεσταντικῇ ἐκκλησίᾳ, τοῦ ἱερέως ἐρωτῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοὺς μέλλοντας νὰ εὐλογηθῶσιν, ἐὰν θέλωσι νὰ γίνωσι σύζυγοι. Ἡ τοιαύτη δὲ αὐτῶν συγκατάθεσις ἐπεσφραγίσετο καὶ δι' ὄρκου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου

«ὅπως πάντα τὰ γραφέντα ἐν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ ἀληθῆ ἔστωσαν» ἐν ἧ δὲ περιπτώσει τὸ ἐν μέρος ἢ τὸ ἕτερον ἤθελεν ἀθετήσῃ τὰ συμπεφωνημένα, ἐπεβάλλετο καὶ ποινικὴ ρήτρα ὑπερπύρων ἐννέα, ὧν τὰ ἡμίση ἐδίδοντο εἰς τὸ στέργον μέρος καὶ μηδαμῶς θέλον ν' ἀκυρώσῃ τοὺς γενομένους οὕτως ἀρραβῶνας, τὸ δ' ἕτερον ἡμισὺ ἐδίδετο εἰς τὴν «δουρικὴν ἀθθεντικὴν κούρτην»¹. Ἄξιον προσοχῆς εἶνε καὶ ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἐπίσημοι ἀρραβῶνες ἐγίνοντο ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ὥστε δὲν ἤρκει μόνῃ ἢ ἐπίσημος Νοταρικὴ προᾶξις, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς ἐκκλησίας παρουσία καὶ ἐμμάρτυρος συγκατάθεσις, ἵνα ἔχῃ τὸ προσῆκον κύρος καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Ἡ προᾶξις αὕτη ἐκαλεῖτο, ὡς εἶπον, «ἀρραβωνικὸν καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα· καὶ ἦτο προκαταρκτικὴ τῆς τελέσεως τοῦ ἐπισήμου γάμου, ὅστις ἐλάμβανε χώραν ἀργότερον, ὅπως ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει, μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας. Ὡσαύτως ἰδιαίχουσαν σπουδαιότητα ἔχει τὸ ἐν λόγῳ ἐγγραφον διὰ τὸ εἶδος τῆς διδομένης προικὸς καὶ τὴν ὀνομασίαν τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα δίδουσιν οἱ γονεῖς ὡς προῖκα εἰς τὴν κόρην τῶν Στάμων. Τούτων πάντων τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν μορφὴν ἀφήκα ὡς εἶχον ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ὅπερ ἐπὶ λέξει ἔχει οὕτω :

Π ρ ο ι κ ο σ ύ μ φ ω ν ο ν

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν. Ἔτει τῆς αὐτοῦ γεννήσεως 1447 κυριευούσης ἐν τῇ πόλει καὶ νήσῳ τῶν Κορυφῶν τῆς πανυψηλότητος καὶ πανελλαμπροτάτης Δουκίσης ἀθθεντίας τῆς Βενετίας καὶ τῶν ἐξῆς τῆς ἀγαθῆς κυριότητος αὐτῆς ἔτους ξγ' εὐτυχῶς ἀμήν μηνὶ Ἰουνίῳ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ια' ἰνδ. ι' εἰς Κορυφούς ἔσωθεν ὁσπητίου Μαστροδημητρίου τοῦ Μούτουνα· ὁ ρηθεὶς Μαστροδημητριος μετὰ τὴν αὐτοῦ σύμβιον κυρὰ Αἰκατερίνην διὰ μέρωσ αὐτῶν καὶ διὰ μέρωσ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν ὀνόματι Στάμωσ ἀφ' ἑνὸς μέρους, καὶ κύρ Σύμων... μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πέτρου. Τὰ ρηθέντα δύο μέρη παρόντες καὶ οἱ [μάτῳρες] καὶ εἶπαν ὅτι... ἄμφω ἕνεκα περὶ ἀραβωνιτικοῦ καὶ γαμικοῦ συναλλάγματος ὅπου ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐμπροσθεν ἢ ρηθεῖσα Στάμωσ ὀφείλει ἔστω μίονιμη συμβία τοῦ [Πέτρου] καθὼς κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία· ὡσαύτως ὑπεσχέθη καὶ ὁ ρηθεὶς Πέτρος ὀφείλει ἔστω νόμιμος ἀνὴρ τῆς ρηθείσης Στάμωσ καθὼς κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία.

Ὁ δὲ προδηλωθεὶς Μαστροδημητριος, πατέρας τῆς ρηθείσης Στά-

1. Corte ; =εὐλή βασιλική ;

μως, ἔταξε καὶ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ δώσει, πληρώσῃ καὶ παραδώσῃ εἰς προικὸν καὶ διὰ προικὸς ὀνόματος διὰ μέρος καὶ ὄνομα τῆς ρηθείσης δουκαρὸς αὐτοῦ Στάμιως πρὸς τὸν εἰρημένον γαμβρὸν αὐτοῦ Πέτρον γενομένου τελείου γάμου αὐτῶν εἰς ἡμέρας ἡ' τὰ κάτωθεν εἰκονικῶς γεγραμμένα πράγματα :

Ἐν πρώτοις στρώμα ἓν καινούριον, σεντόνια 4, ὑφάπλωμα ἓν καινούριον, γερανοκόκκινον· προσκέφαλα δύο, μίαν καινούριαν· μαξιλάρια 4 τὰ δύο κεντητὰ ταρταρήσικα με χρυσάφην καὶ τὰ ἕτερα δύο γεράνια κεντητὰ ταρταρήσικα· ἀκόμη ἕτερον ἓν μαξιλάριον ἄσπρον, κουρτίαν μίαν ἄσήκωτην πυκῶν 50· ταυλομέσαλον ἓν πηκῶν 4 1]2· μεσαλομάνδηλα δύο τὸ καθ' ἓν πήχεις 4, βρακίην ἓν ὑπέρπυρα 8, κακάβην ἓν ὑπέρπυρα τεσσάρων, τηγάνην ἓν, κρεμαστώλησιν μίαν, σταγῶνια μικρὰ μεγάλα ἡμισυ τουζίνα, ροῦχον ἓν τῆς νύμφης, κομπία στρογγύλα 40 στένουν οὐγγίας δύο καὶ ἑξάγια 4 ἀξιαζόμενα ὑπέρπυρα δέκα· μεταξοτὸν ἓν ὄξιν μὲ κομπία δουκατῶν δύο ἡμισυ· μαγνάδιν ἓν καθάριον καινούριον, ἀκόμη ἕτερον μαγνάδιν καινούριον· ἐμπόλιες δυο τρυπητῆς καινούριες· ἀκόμη ἕτερες ἐμπόλιες δύο ἄσπρες καινούριες· ἀκόμη ἕτερα ἐμπόλια κεντητὴ ταρταρίσικη καινούρια· κούπα ἀργυρῆ μία ὀγγιῶν 7 ὑπερπύρων 28· ἑξάγια δύο ἀξιαζόμενα ὑπέρπυρα 7· λουρήν ἓναν μὲ μὲ βετάρην γεράνιον ὀγγιῶν 11 1]2· ἀξιαζόμενον ὑπέρπυρα 45· ἕτερον λουρήν μὲ βετάρην κόκκινον ὀγγιῶν 2, ὑπερπύρων 6· δακτυλίδια 2 χρυσᾶ ὑπερπύρων 16· τὸ ἓν μὲ τρία σπηρία μαργαριτάρην καὶ τὸ ἕτερον μὲ βουλοτήριν· ἀκόμη ἕτερον δακτυληδιν μὲ μαργαριτάρην ὄλον καὶ μὲ ψηφία ἐπάνω· ἀκόμη ἕτερον δακτυλήδιν ἓν ἀργυροδιάχρυσον μὲ ἓνα σπηρὴν μαργαριτάρην· ζευγάριον μουστίλια τῆς νύμφης· μανδύλια δύο ἄσπρα· ἕτερον μανδήλην· ἓν κεντητῶ· ἀκόμη ροῦχον ἓν κόκκινον ὁποῦ φορῆ καθημερινὸν· ὀσπήτιον ἓν μὲ τὸ σολδιατικόν του, ὁποῖον εἶναι ἀπὸ τὴν ἀποκάτω μεριὰν τοῦ ὀσπητιοῦ τοῦ ρηθέντος Μαστροδημητρίου· τὸ τέταρτον εἰς τὴν τριπαρίαν ὅπου ἔχει μὲ τοὺς υἱοὺς τῆς Μάνκας καὶ ἀνὲν καὶ πουλιθὴ τότε τὸ αὐτὸ τέταρτον εἰς τὴν αὐτὴν τριπαρίαν διὰ δουκάτα χρυσᾶ 60 καλόν, εἰ δὲ καὶ πουλιθὴ ὀλιγότερον ἀπὸ τὰ ρηθέντα χρυσᾶ δουκάτα 60 νὰ εἶναι χρεώστης ὁ ρηθεὶς Μαστροδημητρὸς νὰ τοῦ τὰ σώνη εἰς τὰ ρηθέν 60 δουκάτα ἀναμένοντάς τον εἰς τὰ ἐπίλιπα δουκάτα χρόνον ἓναν· καὶ ἂν πουλιθὴ πλεότερον νὰ εἶναι διὰ τὸν γαμβρὸν· ἀκόμη καὶ ὀσπήτιον ἓν ὅπερ εἶναι πλησίον καὶ συγενεὶς ὀσπητιοῦ τοῦ ρηθέντος Μαστροδημητρίου ὅπου μένει ὁ υἱὸς του

ὁ Πασχάλης καὶ τοῦ γαμβροῦ σάλιτζες ὑπέρπυρα 4. Ὁ δὲ ρηθεις κὺρ Σίμιως ὁ Ἀλαμάνης, πατέρας τοῦ Ζαχαρία ἔδωσεν τοῦ ρηθέντος υἱοῦ τοῦ Ζαχαρίου τὸ ἥμισυ δοσῆτιον ἀνάγην καὶ κατώγην, ὁποῖον τὸ ἔχει ἀγορά, τὸ ὁποῖον ἦτο τοῦ πατρὸς Ἀλεξίου τοῦ Φιορεντίνου. Καὶ ἵνα κατὰ τοῦ παρόντος νοταρικοῦ ἔγγραφου ὑπεσχέθησαν τὰ προρηθέντα δύο μέρη τοῦ ὀφείλειν κρατεῖν καὶ στέργειν ταῖς παρούσαις ἄνωθεν σύμβιβαστικαῖς ὑπόσχεσες στερεῆς καὶ ἀπαρασάλευτες εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα εἰς ποινήν καὶ ὑπὸ ποινῆς ὑπερπύρων 9. Τὴν μὲν ἥμισυ τῆς ρηθείσης ποινῆς ζημιούσθω τὸ μέρος τοῦ μὴ στέργον εἰς τὸ πρὸς τὸ μέρος τὸ στέργον καὶ παντὶ τῷ μέρει αὐτοῦ, τὴν δὲ ἑτέραν ἥμισυ τῆς τοιαύτης ποινῆς ζημιούσθω πρὸς τὴν δουκικὴν αὐθεντικὴν ἡμῶν κούρτην καὶ τῆς ρηθείσης ποινῆς πληρουμένης ἢ μὴ πληρουμένης ἢ χαριζομένης, ἀφιεμένης, τὸ παρὸν νοταρικὸν ἔγγραφον μενέτω ἐν τῇ αὐτοῦ ἰσχυί στερεῶν καὶ ἀπαρασάλευτον εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἐπὶ τούτοις καὶ σωματικῶς τὰ προδηλωθέντα δύο μέρη ὄρκον ἐποίησαν εἰς τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον ὅπως πάντα τὰ γραφέντα ἐν τῷ παρόντι ἔγγραφῳ ἀληθῆ ἔστωσαν.

Διὰ γὰρ βεβαίωσιν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων αὐτῶν ἐ εγόνει τὸ παρὸν νοταρικὸν ἔγγραφον κατενώπιον τοῦ παπᾶ κὺρ Πέτρου Μελαχρινοῦ, τοῦ κὺρ Ἰωάννη τοῦ Ἀβυστάγου τοῦ κὺρ Ἐπενεδίτου τοῦ Μπιτερίμπου, τοῦ κὺρ Γεωργίου τοῦ Βεροιάτη, τοῦ Γεωργίου Θεριανοῦ καὶ Νικολάου τοῦ Κηπουροῦ μάρτυρες ἀπὸ τῆς ρηθείσης πόλεως τῶν Κορυφῶν πρὸς τοῦτο ἰδικῶς κληθέντες καὶ ἀξιωθέντες τοῦ γραφέντος, ἀξιώσει τῇ ἐμοὶ χειρὶ Ἡλία Καλοῦδη βασιλικῇ ἐξουσίᾳ Νοτάριος καθολικὸς τῷ ἐμῷ συνήθη σημειωθὲν ταῖς ὑπογραφαῖς καὶ σγυνογραφαῖς τῶν ρηθέντων μαρτύρων καὶ τῇ ὑπογραφῇ ἐμοῦ τοῦ ρηθέντος νοταρίου ἐπικυρωθέντι καὶ δοθέντι ἐν μηνὶ ἡμέρᾳ ἰνδ' καὶ τόπῳ τὸ προγραφέντι, ἐπὶ ἔτους κτήσεως κόσμου..... (δυσανάγνωστον) [1417].